

Сезона 2016/2017

Четвртак, 3. новембар 2016. године
Задужбина Илије М. Коларца у 20 часова

Филхармонија

Диригент: **Еиђи Оуе**
Солиста: **Стивен Ковачевић**, клавир

Програм:

Драшко Аџић: *Талус*, поруџбина Београдске филхармоније

Трајање: око 10 минута

Волфганг Амадеус Моцарт: Концерт за клавир и оркестар бр. 24, К 491 у Це-дуру

Allegro
Larghetto
Allegretto

Трајање: око 30 минута

***

Лудвиг ван Бетовен: Симфонија бр. 5, оп. 67 у це-молу

Allegro con brio
Andante con moto
Allegro
Allegro

Трајање: око 35 минута

Концертмајстор: **Мирослав Павловић**

Концертни циклус *За почетнике* ове сезоне отвара **Талус**, дело младог композитора **Драшка Аџића**. Своју композицију Аџић овако описује:

Реч талус, иначе термин из ботанике, је назив за тела организама на којима се не разликују биљни органи – корен, стабло, лист. То су организми попут гљива и маховина, али и лишајева које сам заправо имао на уму када сам композицији давао име.

*Конкретније, наслов **Талус** се односи на оне лишајеве које можемо срести на великим надморским висинама, на оне разнобојне и јарке лишајеве који живе на голим стенама по планинским крајолицима и који су најупечатљивији хроничари оног живота и оног времена који као да се на другачији, себи својствен и од нас скривен начин одвијају унутар анимистичких светова планина и брда.*

Талус, каталог оронима за симфонијски оркестар је музика о свим оним асоцијацијама које се побуђују на помисао о далеком и неприступачним планинским масивима. То је музика која пева о оном тихом узбуђењу које нам пружају призори фантастичних галерија кречњачких и доломитских формација. То је музика која води у оно усхићење изазвано самим поменом постојећих и још непостојећих оронима – имена планинских венаца и њихових врхова: Минин богаз, Бандијерна, Миџор, Бабин зуб, Проклетије, Комови... Таква имена зраче поетиком проистеклом из паганске духовности и сујевеља и она говоре о неким прадавним спознајама света у каквом су била могућа „веровања по којима се на врховима брда небо ослања на земљу.”

Дело је настало као поруџбина Београдске филхармоније.

Драшко Аџић (1979) је дипломирао на Катедри за оркестрацију и композицију на Факултету музичке уметности у Београду у класи проф. Исидоре Жебељан. На истом факултету тренутно завршава докторске студије, а истовремено је запослен као асистент. Учествовао је на многим европским фестивалима и његова дела су извођена у земљи и иностранству. Често компонује за позориште, филм и телевизију. Његова примењена музика се могла чути на многим значајним домаћим и иностраним фестивалима (*Берлинале, Фест, Битеф, Стеријино позорје...*). Награђен је Стеријиним наградом за оригиналну сценску музику 2012. године. Наступа често као извођач (певач, пијаниста, диригент), интерпретирајући своја као и дела других композитора.

Концерт за клавир и оркестар бр. 24 у Це-дуру **Волфганга Амадеуса Моцарта** настао је у зиму 1785-86. године у Бечу. Рад на концерту текао је упоредо са радом на опери *Фигарова женидба* (концерт је завршен пар дана пре премијере опере), те је тако Моцарт паралелно радио на два карактерно различита дела – комичној опери у којој преовлађују дурски тоналитети, и концерту у це молу, тоналитету за који се везују туробна и мрачна осећања. Премијера концерта је била почетком априла 1786. године, а солиста и диригент је био сам композитор. Оркестарски парт карактерише комплетан дувачки оркестар (у уобичајеном

саставу оркестра Моцартових концерата углавном је изостављена деоница обое или кларинета) чиме је композитор постигао пун и раскошан звук оркестра.

Први став концерта је у сонатном облику са двоструком експозицијом, карактеристичном за концерте. Други став је у Ес-дуру. Састав оркестра је редукован (сада без труба и тимпана). Став започиње солиста четворотактном темом, чији даљи развој оркестар прати и у њему активно учествује. Трећи, последњи став је варијационе форме, односно чини га тема за којом следи осам варијација. Овај став се наводи као Моцартов школски пример варијација, као и једно од његових најбољих концертних финала. Карактеристичан ритам теме имплицира маршевски покрет, иако марш није експлицитно назначен у партитури.

Симфонија бр. 5 Лудвига ван Бетовена такође је компонована у це-мољу. Настала је у периоду 1804–1808. године, и премијерно је изведена у Бечу, 22. децембра 1808. године, на маратонском концерту где су на програму биле премијере Бетовенових дела (тада је премијерно изведена и Шеста симфонија, Четврти клавирски концерт и *Фантазија* за клавир, хор и оркестар). Већ тада, одмах након премијере, композитор и музички писац Е. Т. А. Хофман је Бетовенову Пету симфонију описао као *једно од најзначајнијих дела свих времена*. Данас се ово дело изводи доста често и сматра се најпознатијим остварењем класичне музике. То признање највероватније дугује упечатљивом почетном мотиву.

Почетни мотив симфоније чине четири тона у интервалу мале терце који се, након првог излагања, још једном понавља. Овај мотив (или неке његове карактеристике – ритмички образац, мелодијски покрет) приметан је и у свим ставовима симфоније, те се може посматрати и као основа којој се базира читав тематски материјал дела, *клица* из које се развила цела симфонија, односно мотив који тематски повезује све ставове и чини композицију тематски компактном. Такође, постоји тумачење да су готово сви мотиви и теме првог става заправо варијације почетног мотива.

Поред тога, почетни мотив првог става ове симфоније има и симболичко тумачење. Наиме, често се назива *судбинским* мотивом, јер се тумачи да *тако судбина куца на врата*. Стога се и цела симфонија често назива *судбинском*. Због те конотације почетак ове Бетовенове симфоније је често употребљаван у филмовима, на радију и телевизији. У популарној музици се такође може наћи у различитим врстама аранжмана и обрада (од диско до рокенрол верзије).

Ана Ђорђевић

*У сезони 2016-17, Београдска филхармонија пружа прилику одабраним младим музиколозима да писањем програмских коментара обогате своју стручну праксу.